

leuKtisme
Stichting

Position paper

Voor medische professionals

Je ontmoet mensen die niet in een diagnose passen, maar wel vastlopen. Deze position paper nodigt je uit om kennis te maken met leuKtisme: een vorm van neurodiversiteit waarbij mensen handelen vanuit logisch, ethisch en universeel denken.

leuKtisten vallen nu vaak buiten beeld, met onnodige uitval, stress of onbegrip als gevolg. Je kunt als medisch professional het verschil maken – door te herkennen, serieus te nemen en recht te doen aan wat klopt.

leuKtisten schrijven l, e en u altijd met kleine letters omdat deze dienend zijn aan de grote K van het Karmische Pad van De Gulden Regel. Deze schrijfwijze benadrukt de balans tussen rationeel denken en moreel handelen voor het algemeen belang.

leuKtisme

leuKtisme is een vorm van neurodiversiteit. Het gaat over een aangeboren drang om **logisch**, **ethisch** en **universeel** te handelen. Hierbij geldt het sociale model: de beperking zit in een omgeving die onlogisch, onethisch of niet-universeel is ingericht. Dit maakt leuKtisten krachtig, maar ook kwetsbaar in een wereld die vaak anders werkt. Daarom valt leuKtisme onder het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Je kunt helpen deze mensen niet te corrigeren, maar te beschermen in hun waardevolle manier van functioneren.

leuKtisten

leuKtisten zijn mensen die vanuit zichzelf handelen op een manier die logisch, ethisch en universeel klopt. Ze voelen vaak haarfijn aan wat rechtvaardig is en wat niet. In omgevingen die willekeurig of onduidelijk zijn, raken ze snel overprikkeld of trekken zich terug. leuKtisten lopen vaak vast in zorg, werk of onderwijs, juist omdat hun integriteit niet begrepen wordt. Je kunt leren hun gedrag niet te verwarren met stoornissen, maar te herkennen als consistent en waardevol.

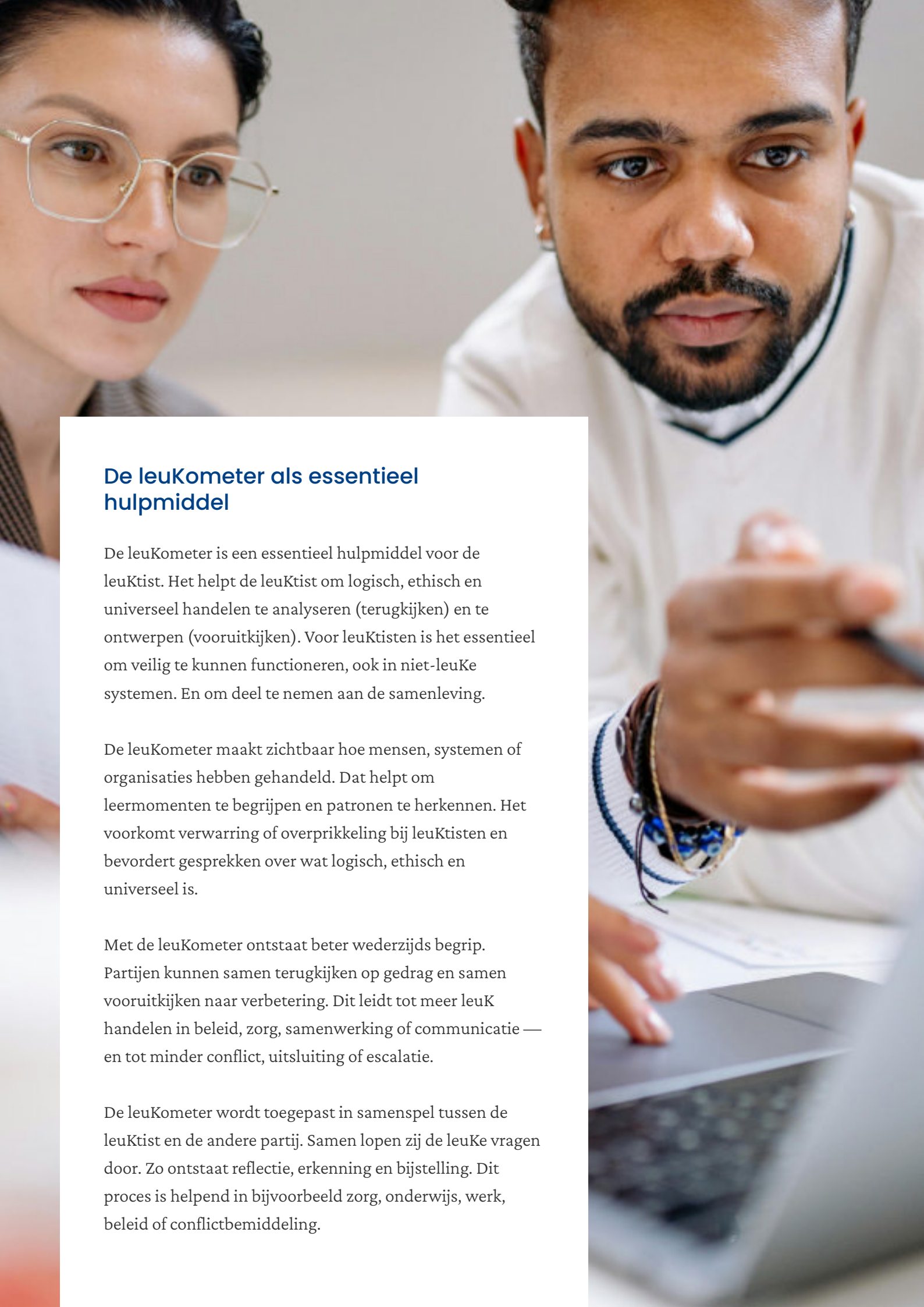
leuKometer

De leuKometer is een hulpmiddel dat leuKtisten helpt om situaties te beoordelen op logica, ethiek en universaliteit. Voor hen is dit even essentieel als een blindenstok voor blinden. De leuKometer maakt onzichtbare spanningen bespreekbaar. Je kunt het gebruiken om gedrag beter te begrijpen, om conflicten te voorkomen en om passende zorg te bieden. Het is ook inzetbaar in trainingen, dossiers en juridische onderbouwing van redelijke aanpassingen.

leuKpas

De leuKpas is een herkenbaar hulpmiddel voor leuKtisten, vergelijkbaar met de Autipas voor autisten. De pas helpt om snel duidelijk te maken dat iemand anders reageert omdat hij of zij logisch, ethisch en universeel wil handelen. De leuKtist voorkomt met deze pas misverstanden, stress en verkeerde aannames. De leuKpas maakt het makkelijker om direct passende communicatie of bejegening toe te passen.

A woman with glasses and a man are looking at a laptop screen. The woman is on the left, wearing glasses and a dark top. The man is on the right, wearing a white sweater and has a beard. They are both looking intently at the laptop screen, which is partially visible at the bottom right. The background is a plain, light-colored wall.

De leuKometer als essentieel hulpmiddel

De leuKometer is een essentieel hulpmiddel voor de leuKtist. Het helpt de leuKtist om logisch, ethisch en universeel handelen te analyseren (terugkijken) en te ontwerpen (vooruitkijken). Voor leuKtisten is het essentieel om veilig te kunnen functioneren, ook in niet-leuKe systemen. En om deel te nemen aan de samenleving.

De leuKometer maakt zichtbaar hoe mensen, systemen of organisaties hebben gehandeld. Dat helpt om leermomenten te begrijpen en patronen te herkennen. Het voorkomt verwarring of overprikkeling bij leuKtisten en bevordert gesprekken over wat logisch, ethisch en universeel is.

Met de leuKometer ontstaat beter wederzijds begrip. Partijen kunnen samen terugkijken op gedrag en samen vooruitkijken naar verbetering. Dit leidt tot meer leuK handelen in beleid, zorg, samenwerking of communicatie — en tot minder conflict, uitsluiting of escalatie.

De leuKometer wordt toegepast in samenspel tussen de leuKtist en de andere partij. Samen lopen zij de leuKe vragen door. Zo ontstaat reflectie, erkenning en bijstelling. Dit proces is helpend in bijvoorbeeld zorg, onderwijs, werk, beleid of conflictbemiddeling.

Huidige situatie

Wat er mis gaat

Veel leuKtisten worden in de zorg niet herkend. Hun gedrag wordt vaak verward met ASS, burn-out of een persoonlijkheidsstoornis. Wat ontbreekt, is erkenning van hun logische, ethische en universele oriëntatie. Hierdoor krijgen ze verkeerde diagnoses of geen toegang tot passende begeleiding. leuKtisten voelen zich onbegrepen en raken overbelast in systemen die niet kloppen voor hen. Als professional kunt je helpen door hun drijfveren serieus te nemen en verder te kijken dan het gedrag.

Epistemisch onrecht

leuKtisme wijkt af van de dominante norm, maar niet omdat het minder is — het is anders. leuKtisten denken logisch, ethisch en universeel. Toch worden hun inzichten vaak genegeerd of geridiculiseerd. Fricker (2007) noemt dit epistemisch onrecht: mensen worden niet geloofd of er is geen taal om hun ervaring te duiden. Een leuKtist die bijvoorbeeld niet meedoet aan onethisch beleid, wordt soms als lastig of storend gezien.

Niet deelnemen als ieder ander

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap stelt dat iedereen recht heeft op gelijke deelname aan de samenleving. Toch blijven leuKtisten vaak buiten beeld of worden ze uitgesloten. Niet omdat ze iets niet kunnen, maar omdat hun logisch, ethisch en universeel gedrag botst met bestaande systemen. Zonder hulpmiddelen zoals de leuKometer of leuKpas krijgen ze vaak geen toegang tot o.a. zorg, werk of onderwijs op de gewenste manier. Je kunt bijdragen om dit patroon te doorbreken door actief aanpassing en erkenning mogelijk te maken.

Cliënten doorverwijzen voelt niet altijd logisch, ethisch of universeel. In sommige situaties klopt het niet. Wanneer dat bespreekbaar werd gemaakt, volgden verwijzen: te koppig, te principieel, niet teamgericht. Meegaan in een protocol dat schade veroorzaakt was voor mij geen optie. Steeds vaker werd integriteit verward met weerstand. Overprikkeld en zonder ruimte voor morele afwegingen, moest ik stoppen. Niet vanwege onkunde, maar omdat logisch, ethisch en universeel denken daar geen plek kreeg.

Jongeren met morele helderheid worden soms gezien als moeilijk of star. Toch ligt daar juist hun kracht. Door de leuKometer als hulpmiddel te gebruiken, ontstaan er gesprekken over wat klopt — niet alleen voor henzelf, maar ook voor hun omgeving. Het werken vanuit logica, ethiek en universaliteit gaf ruimte. Waar eerder weerstand was, ontstond samenwerking. Die jongeren bloeien op wanneer ze niet worden gecorrigeerd, maar serieus genomen. De zorg wordt er eerlijker en effectiever door.

Sommige cliënten passen niet binnen DSM-labels, maar hun gedrag is helder, logisch en diep ethisch. In plaats van te zoeken naar symptomen, werd er geluisterd naar hun redenering. De leuKometer bracht rust: cliënten voelden zich begrepen, de behandeldoelen werden haalbaar. Collega's zagen het verschil in effectiviteit en samenwerking. De leuKtistische blik maakte de zorg niet ingewikkelder, maar menselijker — met minder crisis, minder medicatie en meer vertrouwen aan beide kanten.

Beleid toetsen op gevolgen voor kwetsbare groepen voelde als een logische en ethische plicht. Het melden van structureel onrecht werd niet gewaardeerd. Reacties als 'te principieel' en 'overdreven gevoelig' sloten elke inhoudelijke dialoog uit. De weerstand groeide niet door mij, maar door het zwijgen eromheen. Uiteindelijk werd de werkomgeving onveilig en raakte ik burn-out. De wens om universeel en logisch bij te dragen werd afgestraft — door systemen die dat zelf zeggen na te streven.

Gewenste situatie

Erkenning van leuKtisme: een toekomstbeeld

Over 10 jaar is leuKtisme wereldwijd erkend als een vorm van neurodiversiteit. leuKtisten worden dan beschermd in bijvoorbeeld zorg, onderwijs, recht en werk. Hulpmiddelen zoals de leuKometer en de leuKpas zijn ingeburgerd. Instellingen zijn getraind in omgaan met leuKtisten. Medische professionals herkennen hun oriëntatie. leuKtisten hoeven zich niet meer aan te passen aan systemen die hen schaden. In plaats daarvan dragen ze actief bij aan een samenleving die logisch, ethisch en universeel klopt.

Medische verankering: jouw rol als sleutel

Als medisch professional speel je een centrale rol in de verankering van leuKtisme. Je helpt bij het opstellen en toepassen van een diagnostisch profiel, samen met andere BIG-geregistreerde GZ-psychologen. Dit profiel maakt leuKtisme zichtbaar zonder te medicaliseren. De leuKometer en leuKpas krijgen hierin een vaste plaats als sociaal-medisch hulpmiddel, net zoals de Autipas en de blindenstok. Jouw inzet draagt bij aan erkenning, passende zorg en duidelijkheid voor zowel cliënt als collega.

De leuKometer als praktisch hulpmiddel

De leuKometer is voor leuKtisten wat de blindenstok is voor blinden: essentieel om zich veilig en zelfstandig te bewegen in een vaak verwarrende wereld. De leuKometer helpt bij het toetsen van situaties aan logisch, ethisch en universeel handelen. Het is een waardevol instrument om gedrag te begrijpen, communicatie te verbeteren en escalatie te voorkomen. Het biedt je bovendien aanknopingspunten voor redelijke aanpassing en ethisch zorgbeleid.

De leuKpas als sleutel tot veiligheid

De leuKpas is een laagdrempelig hulpmiddel voor leuKtisten, vergelijkbaar met de Autipas voor mensen met autisme. Met de leuKpas kunnen leuKtisten zich snel kenbaar maken in zorgsituaties, zonder zich telkens opnieuw te moeten uitleggen. Je kunt hiermee beter inspelen op hun behoefte aan duidelijkheid, rechtvaardigheid en samenhang. De pas bevordert rust, voorkomt misverstanden en maakt het mogelijk om direct af te stemmen op de logische, ethische en universele oriëntatie van de cliënt.

Verdieping

Een bredere kijk op gedrag

Je werkt al met verschillende vormen van neurodiversiteit, zoals autisme of ADHD. leuKtisme vraagt om een nieuwe blik. Het is geen stoornis, maar een aangeboren voorkeur voor logisch, ethisch en universeel handelen. Deze oriëntatie botst soms met bestaande systemen. Door leuKtisme als variant binnen neurodiversiteit te erkennen, voorkom je verkeerde labels en help je mensen die eerder onterecht werden gemedicaliseerd of uitgesloten.

Een unieke oriëntatie op samenhang

leuKtisten verwerken informatie anders. Hun hersenen zoeken vanzelf naar logische, ethische en universele verbanden. Ze ervaren spanning als iets onlogisch of schadelijk is voor het geheel. Deze neurologische voorkeur vraagt om een ander begrip van gedrag: niet als afwijken, maar als moreel functioneren. Je kunt hierop inspelen door gedrag niet te verklaren vanuit stoornissen, maar vanuit deze logische, ethische en universele oriëntatie. Dit voorkomt onnodige pathologisering en opent ruimte voor passende begeleiding.

Diagnostisch profiel

Er bestaat nog geen officiële diagnose voor leuKtisme. Toch melden leuKtisten zich bij de GGZ met uitval of onbegrip. Je kunt het verschil maken door mee te bouwen aan een diagnostisch profiel. Dit profiel helpt om gedrag te begrijpen zonder het als stoornis te benoemen. Het is gebaseerd op logica, ethiek en universaliteit en helpt bij zorgtoewijzing, juridische bescherming en zelfinzicht. Je kunt hiermee bijdragen aan erkenning en passende zorg.

Gratis template voor diagnostisch profiel

Stichting leuKtisme heeft een vooringevuld profiel ontwikkeld dat je als GZ-psycholoog of behandelaar kunt gebruiken. Dit template bevat onder andere neurodiverse kenmerken, gedragsmatige patronen, barrières in het dagelijks leven per levensdomein, typerende interacties met de omgeving en praktische aanbevelingen voor aanpassing en ondersteuning.

Verdiep jezelf in leuKtisme

Bereid jezelf voor op gesprekken en begeleiding van leuKtisten. Zij vragen om een andere benadering dan mensen met een klassieke DSM-diagnose. Hun leuKe oriëntatie vraagt om herkenning, geen correctie. Verdiep je in de kenmerken en werkwijze van leuKtisten en begin vanuit nieuwsgierigheid. Begrip voorkomt misdiagnose, maakt contact mogelijk en opent de weg naar passende ondersteuning zonder onnodige medicalisering.

Volg een presentatie van Stichting leuKtisme

We verzorgen presentaties speciaal voor medische professionals. In één sessie krijg je inzicht in leuKtisme, de leuKometer, de leuKpas en het juridisch en medisch kader. De presentatie is praktijkgericht en helpt je om sneller te herkennen met wie je werkt. Na deze presentatie weet je hoe je logisch, ethisch en universeel kunt aansluiten bij mensen die vaak al jaren niet begrepen zijn.

Volg een training over begeleiding van leuKtisten

De stichting biedt trainingen aan voor zorgprofessionals. Je leert hoe je leuKtisten kunt herkennen, begrijpen en begeleiden. Je krijgt handvatten voor het opstellen van een leuKtistisch profiel, het toepassen van de leuKometer en het omgaan met weerstand in systemen. De training is compact, evidence-informed en direct toepasbaar in de praktijk. Zo kun je verantwoord werken aan inclusie, zonder te pathologiseren wat in de kern moreel functioneel is.

Werk mee aan het diagnostisch profiel

Je kunt bijdragen aan de ontwikkeling van een diagnostisch profiel voor leuKtisme. Dit profiel

helpt om gedrag, overprikkeling en sociale uitval te begrijpen vanuit logisch, ethisch en universeel handelen. Je werkt samen met andere professionals en de stichting. Jouw ervaring en observaties zijn onmisbaar. Door mee te bouwen aan dit profiel draag je bij aan betere zorg, heldere positionering en toegang tot passende voorzieningen voor leuKtisten. Stichting leuKtisme heeft een gratis, vooringevuld profiel dat je kunt gebruiken.

Sluit je aan bij het netwerk van professionals

De stichting bouwt aan een netwerk van professionals die leuKtisten kunnen begeleiden of profileren. Je kunt je aansluiten om te leren, te overleggen en samen dossiers te ontwikkelen. Dit netwerk werkt aan standaardisatie, intervisie en positionering van leuKtisme binnen het bredere

medische domein.

Door mee te doen help je niet alleen cliënten, maar ook het professionele werkveld vooruit in het herkennen van een vaak vergeten vorm van neurodiversiteit.

Wat kun jij doen?

Lever medische legitimatie bij juridische trajecten

Soms hebben leuKtisten medische verklaringen nodig om hun situatie juridisch te onderbouwen. Je kunt hen helpen door een medische verklaring te geven over hun functioneren, overprikkeling of beperkingen in onlogische omgevingen. Dit versterkt hun positie in juridische procedures, bijvoorbeeld rond redelijke aanpassing. Jouw verklaring hoeft geen diagnose te zijn, maar wel een heldere beschrijving op basis van leuK functioneren.

Position papers voor professionals

Stichting leuKtisme heeft position papers voor:

- medische professionals
- juridische professionals
- publieke en commerciële professionals
- onderwijsprofessionals

leuKtisme.nl/positionpaper

Stichting leuKtisme

Wij zetten ons in voor bewustwording, erkenning en maatschappelijke acceptatie van leuKtisme, zowel nationaal als internationaal. Door educatie, beleidsbeïnvloeding en samenwerking met wetenschappelijke en maatschappelijke organisaties streeft Stichting leuKtisme naar een samenleving waarin logisch, ethisch en universeel handelen wordt gewaardeerd en leuKtisten volwaardig kunnen bijdragen.

**Postbus 1
3700 AA Zeist**

**www.leuKtisme.nl
hallo@leuKtisme.nl**

Stichting leuKtisme staat geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 97422584.

v25091 | © 2025 Stichting leuKtisme

Deze position paper is opgesteld door Stichting leuKtisme ten behoeve van bewustwording, kennisdeling en maatschappelijke verandering. De inhoud is gebaseerd op actuele inzichten, praktijkervaringen en het juridisch kader zoals onder andere het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Toepassing en interpretatie zijn voor eigen verantwoordelijkheid. Stichting leuKtisme aanvaardt geen aansprakelijkheid voor besluiten of handelingen die worden genomen op basis van deze publicatie, maar nodigt elke lezer uit tot logisch, ethisch en universeel handelen.